

in de personages woekeren, op elkaar werden losgelaten. Carsen distantieerde zich hier duidelijk van de chinoiserie die vrijwel alle ensceneringen van de opera tekende.

Wanneer de setting echter relevant is voor het operadrama, respecteert hij de vooropgestelde omgeving wel: het drama van *Madama Butterfly* vloeit voort uit de pijnlijke confrontatie tussen de Japanse cultuur van de geisha Butterfly en de Amerikaanse marineluitenant Pinkerton. Het Japanse element is inherent aan dit drama en we vinden het dan ook terug in Carsens enscenering van deze opera. Toch vervalt hij daarom niet in een voorspelbare, realistische presentatie. Hier is de scène omgeven door enorme rijstpapieren wanden, de afgesloten Japanse maatschappij van voor 1853. In het eerste bedrijf heeft de voorsteven van Pinkertons schip de linkerwand doorboord en lijkt de rode houten vlonders, waarop de personages zich bewegen, uit elkaar te hebben gedreven. Een logisch beeld om de bruuske penetratie van de Amerikanen in de Japanse

maatschappij te visualiseren. In het tweede bedrijf is het schip samen met Pinkerton verdwenen en zijn de vlonders gereduceerd tot de vier grootste eilanden van de Japanse archipel; Butterfly's woning is als het ware Japan zelf. Hiermee breidt Carsen Butterfly's persoonlijk drama uit tot de tragedie van de Japanse maatschappij die zich verloochent voor een westers ideaalbeeld. Doorheen de hele enscenering, met een veelheid aan details van het personage Butterfly (waaronder haar *stars-and-stripes* kimono), illustreert Carsen de Japanse pogingen om zich een westerse houding aan te meten; een overhaaste en pijnlijke adaptatie die onvermijdelijk slachtoffers eist.

Actuele en universele waarden

Carsen weet telkens opnieuw de anekdotische, sentimentele drama's te overstijgen door verder te kijken dan het veristische oppervlak van Puccini's opera's. Hij duikt als het ware onder het oppervlak van Puccini's verisme op zoek naar actuele en universele waarden. Dat

maakt Carsen tot een geslaagd operaregisseur. Hij is meer begaan met zijn publiek, hier en nu, dan met het tonen van stoffige museumstukken. En hierdoor slaagt hij prima in zijn opdracht: hij toont aan dat Puccini's veristische opera's meer mogelijkheden bieden dan het naturalistisch ensceneren van de 'oppervlakkige, sentimentele verhaaltjes'. Het leven zelf op het operatoneel brengen, dat was het ultieme doel van de veristen, maar dat schoentje wringt: opera is immers de meest artificiële kunstvorm die er bestaat en het meest van alle kunstvormen gebonden aan conventies en tradities. Het kan dan ook op zijn minst een *tour de force* worden genoemd dat Carsen met *Tosca*, Puccini's meest veristische opera, een zeer ironisch commentaar leverde op theatraaliteit, en dat zonder het drama of het operagenre te ridiculiseren. Centraal in zijn enscenering staat niet in de eerste plaats de waarachtigheid van het gepresenteerde verhaal maar wel het theater zelf, het theatrale van het gebeuren en de theatraaliteit van de operadiva

La Bohème - De Vlaamse Opera / Annemie Augustijns

